

sucre, ensucrar' (*bescuit carat* o *sense carat* pastís tradicional val. per St. Josep junt amb *bunyols*, etc., Almela, «Jornada» Val., 18-xii-62); sobretot en *ben carat* i *mal carat* [1640, *DTol.*, s. v. *cara*, darrere *c. trista*], generals (no bal., com diu *AlcM*, aquest amb antonomàsia «*carat*: sinvergüenza» a la Vall d'Àneu, Pol, p. 13). *Carassa* 'expressió repulsiua de la cara' [JRoig, *Spill*, 10054, potser encara només això en Lacav., o ja:] 'ganyota' avui d'ús molt extens però especialment val. i eiv.: «mucca», PzCabrero; «un creuament de granerades posa *carasses* a la paret, segons l'expressió de les emblanquinadores, notabilíssima metàfora; als portals del món es veuen moltes "*carasses*", però no blanques, sinó obscures: com d'àngel caigut» (EmFajarnés, en Villangómez, *Ll. d'Eiv.*, 200); «el mussol s'ha parat al ribàs: mireu-lo quantes *carasses* ens fa», Vic. Segarra (*BSCC* xvi, 119); *carasser* val., primer 'que fa ganyotes, o males expressions de cara' («vent i vent de tramontana, / sol desmaiàt, *carasser*», ESoler Godes, *BSCC* xvi, 337), després 'que afalaga, acarona, fingidament' maestr.: «*Artal* --- i ella --- ben pronte hi són trotant; i ella afig, *carassera*: —No passaràs, valent, esta passera?», *Seidia*, 74; i després allí 'fadrina que a un mateix temps fa cara a dos novis per a més seguretat de casar-se' i a València 'que flirteja, que fa bona cara per enganyar en amor' (Giner i March, «*Acció*», 13-vii-35), d'on la dita proverbial «fuij del fum, de la gotera i de la dona *carassera*» (*Ll. Falla Carrer Barques*, Val., 1952, p. 15); *carasseta*; *carassut*. No és fàcil d'explicar per aquí un nom de xarxa +*carasons* enumerat en el S. xvi per Despuig en els Colloquis de la Ciutat de Tortosa, que ignoro si tenia -*assó* o -*azó*: potser de *carada*, *carar*, formar una cara o façana (¿vell occitanisme en -*ATIONE*?)

Carejar, *AlcM* i *CostManc.* I, s. v. *mostra*; 'aflorar a nivell de l'aigua' bal., i especialment eiv. on és tr.: «as Figueral hi ha una seca perillosa que just *kærçéğ* s'aigu» sento a La Penya (1963); «se tenia per segur que es Gort no tenia fons: fa una trentena d'anys, que una penya despresa dels recingles propers, hi caigué de dins, tan grossa, que casi *carelja* es nivell de s'aigo», Camps Merc. (*Folkl. Men.* II, 48). *Careta* 'peça de l'armadura' [val. c. 1420 i Joanot Martorell]; però en el sentit de 'màscara, carota' és recent i d'autocotonisme més que dubtós, més aviat manllevat del castellà, on al capdavant també és ben dubtós que sigui primitivament derivat de *cara*, veg. *DCEC*, s. v., 661b32 i n. 4 (i cf. el mossarabisme *careto*), mentre que els nostres genuïns són *carota* [1509]³ i val. *carassa*; val. S. *carotxa* 'ganyota' (Enric Valor, c. 1950): «moltes *caroches*: falta de seriedad, de circumspecció»; «ya és de niit: ensens la capuchina i al poc rato acomensa a fer *caroches*, y tu t'estrenes de novillero peganli punchaes en una horquilla, a la torsúa», *Canyissaes*, 93.13. *Carí*. *Carica* 'cara demacrada o de persona indisposada' gir. [1912] i emp. *Carotxa*; *carussa*; *carusser*. *Carura*.⁴ *Carut*.

Acarar-se: «l'espantosa abraçada més estrenyen, / y' s topen ---, / *acarades* ses boques de volcans»,⁶⁰

Atl., Introd., 26; «la famosa Tuies Sitjana, jo sospito que se li presentava amb massa personalitat per a *acarar-s'hi*», Alex. Galf, ed. del *Coll. de la B. Vida* del B. de Maldà (c. 1950, p. 48); en el sentit d'oposar testimonis o defensats i acusadors posant-los cara a cara', ja oc. ant. (*PDPF*) i seria usual en el S. xv cat., almenys; *acarament* [1472, «del criminós y el testimoni per saber la veritat», JnEsteve, *Li-Eleg.*, 44v.].

Encarar [1575, OPou]: «dirigere» (entre *armar*, *ta-par*, i *tirar a senyal*, *desparar*, en el *ThPu.*), doncs es tracta de l'ús amb armes en què avui pot incloure el matis pregnant de 'apuntar abstenint-se voluntàriament de tirar': «han dit que havia sigut assassinat en Maura --- que a Sabadell s'havia *encarat* contra la guàrdia civil ---», P. Coromines, *Calendari de Bagatelles*, en *Di. i Rec.* II, 26-vii-1909; *encarar-se* té sentit menys bel·licós (ja en bons prosadors S. xix: «sentit frisansa de tornar a la vila per *encarar-se* ab en Solà i desafiar-lo», Noller, *Vilaniu*, 229). *Decarada* 'vessant' val. «la *decarà(da)* eixa del *sjero* = cast. *cerro*» a la Font de la Figuera, 1962. *Descarat* 'descobert, nu' algun cop antigament (parlant del cos d'un difunt en un doc. del S. xv-xvi «stave ab un llansol prim, fou descubert e romàs *descarat*, vestit en la forma demunt narrada» en el *Libre de Coses Ass.* de JAComes, cita en *DBal.*; *AlcM* en dona dos més d'aplicats també a cadàvers a qui han llevat de la cara el sudari, en textos del S. xv-xvi, etc.; -*ar-se* 'desvergonyar-se [1561? doc.; S. xix], cf. cast. *descarado*, *descaro*. *Escarat* adj. 'amb la cara descoberta': «tenia lo turch en lo cap una capellina *escarada* --- e Curial s'avisà Critxí no haver *cara* en la capellina, perquè tantost lo ferí ab la punta de la hatxa en la *cara*», *Curial*, *NCl.* III, 199.

Caris [1868, *SLitCosta*] ben poc usat i segurament imitat del castellà; amb més vitalitat i en forma pròpia diuen *carés* a la zona gironina-empordanesa (i Vallespir) i l'han usat allí bones prosadors del S. xix (Pous i Pagès, JRuyra, Caseponce), especialment aplicat al temps però també a l'aspecte de la cara de la gent', amb els mateixos matisos que el cast. *cariz* [1836] i el port. *cariz* [fi S. xvii]: encara que incorporat a la família de *cara*, sembla ser pròpiament un terme nàutic, manllevat de l'oc. *caraitz*, *carach*, -*ait*, transmès per navegants gall.-port. i cat. (que després en català quedaria quasi antiquat) i provinent en últim terme del ll. CHARACTER, veg. *DCEC*, s. v. *CARIZ* (I, 687). *Carés* figura també en una contalla baleàrica publicada en el llibre de l'Arxiduc Lluís Salvador, p. 21. Per a dades d'oc. ant. *carait* en lliçons no ben segures (diferents dels passatges que en citen Rayn. i el *PSW* I, 209), veg. Ugolini, *ARom.* xxiii, 42; ELevy, *Litbl.* XIX, 158.

En *acaronar* hi ha un problema: +*carona* és d'ús poc difós en català, on s'ha usat sobretot com a dim. hipocorístic de *cara* [1880]: «y les noyes, que boniques! / com lluhens ses coloraynes: / quines *carones* tan tendres, / que semblen pans d'avellana!», JFeliu i Codina (*Jocs Flor.*, 1880, 45), «¿era que la *carona* del nin, son nasset apessigat --- evocava impressions